

– Ikke ferdig med landssvikoppgjøret

VERDAL:– Det ser ikke ut til at vi i 1994 ennå har gjort oss ferdige med landssvikoppgjøret. Nå har vi fått en statlig sadisme mot enkelte kvinner som hadde barn med tyskere. Og det er betenkelig at registre som offisielt er brent, fortsatt er tilgjengelige for Rikstrygdeverket. Det sier Willy Ustad, forfatteren som har studert dette temaet ekstra grundig.

Av Ronald Innadal

Bakgrunnen for Ustads reaksjon er et radioprogram om krigspensjonister. Der ble det opplyst at det fantes menn med aktiv krigsinnsats som i årene etter krigen ble gift med kvinner som enten hadde hatt barn med tyskere eller vært

Forfatteren Willy Ustad mener at enkelte kvinner som hadde barn med tyskere utsettes for det han kaller «statlig sadisme».

nazister under krigen. Mennene som hadde vært med i krigen fikk krigspensjon, som var høyere enn den pensjon vedkommende ellers ville ha fått. Når disse mennene etter hvert har dødd, har enkene som hadde krigsinnsatsen på motsatt side, blitt minstepensjonister.

– Jeg reagerer på dette, idet det avdekker flere ting, sier Ustad. – Det var aldri straffbart å være sammen med tyske soldater. Men det ble laget et arkiv over dem som hadde barn med tyskere, men saks-mappene skulle offisielt være brent i 60-årene. Det betyr at det fortsatt må finnes et sentralt arkiv som nå blir brukt. I 1994 burde dette vært tilbakelagt stadium i vår historie, og jeg synes ikke det er riktig å straffe mennesker 50 år etter krigen, sier Ustad.

Førstekonsulent Ottar Vold i Rikstrygdeverket bekrefter at disse kvinnene mister retten til krigspensjon den dagen de blir enker. – De mister ingen rettigheter, men taper den belønningen som er lagt inn for krigsinnsats, sier han.

– Vi har fått reaksjoner fra begge sider når det gjelder dette. Unge mennesker i dag ser ut til å ha vanskelig for å sette seg inn i hvordan dette med landssvik ble sett på av dem som kjempet mot tys-

kerne. Med utgangspunkt i de store motsetningene er det egentlig rart at det i årene etter krigen skulle kunne oppstå ekteskap mellom personer som hadde vært på hver sin side. Men over hele landet ble det et visst antall. Årlig blir det anslagsvis mellom 10 og 20 slike enker nå, og det ville da stride mot folk flest sine oppfatninger av rettferdighet om deisse skulle få krigspensjon. De har alle rettigheter som andre nordmenn uten krigsinnsats, men de får ikke den ekstra belønningen som er for krigsinnsats. Hittil i år har vi hatt fem slike saker, forteller Vold. Tidligere var det Sosialdepartementet som avgjorde sakene, men fra 1. januar i år er de delegert til Rikstrygdeverket.

Når det gjelder registret stiller Vold seg uforstående til at det skulle vært ødelagt. – Det er jo straffbart å ødelegge statlige registre, sier han.

– Blant de reaksjoner vi har fått fra dem som får beskåret pensjonen, er at når mannen har tilgitt det de har gjort, bør også samfunnet gjøre det. Det kan en forstå. Men loven er ikke innrettet slik.

Pensjonene blir samordnet, men en krigspensjon er ganske høy. Det meste en enke kan få er 9.186 kroner per måned. Det er mer enn vanlig etterlattpensjon, sier Vold.

„Trönder-Avisa“, Steinkjer, 11. april - 94.

106018